

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

ל א מיי פ"א מהלכות
י"ט הלכה טו קמג
לאין עה טושע"א א"ח ס"י
תקפ טע"א פ'
לא ב מיי פ"ו מהלכות
י"ט הלכה א'
לב ג מיי פ"א ס"ה הלכה
יב קמג טש טושע"ע
א"ח ס"י תל"ה טע"א ו'

רבינו הגנאל

נימא בטובת הנאה קא
מפלגי. פירוש אותה הנאה
שיש לו לישראל לתת
חלתו לאיזה כהן שירצה,
א"ע"פ שעיקר חלה חייב
ליהנות לכהן, אבל יש
לו לבחור כהן לתת לו
ושיקול לו טובה, אותה
הנאה ממון היא. ור'
אליעזר אומר דממונו הוא
וחייב עליה בכל דיהא ובל
ימצא, ור' יהושע אומר
אינו ממונו, דאי מקדש
בה אשה אינה מקודשת,
לפיכך אינו חייב עליה
כלל, ודחינן לא כולי
ועלמא טובת הנאה אינה
ממונו, ובהואיל פליגי. ר'
אליעזר סבר הוואיל אי
בעי מתשיל עליה ומפריש
אותה, כלומר הולך אצל
האומר טעיה וקרייה
עליה שם חלה, ומתירה
לו החכם היוצאת לחולין,
עכשיו ממונו, לפיכך ר'
נבמיצא ממונו, ומהרה
נכשיו חייב עליה. ור'
יהושע סבר לא אמרינן
הוואיל השתא מיהא לא
איתשיל עליה ומי יומד
דמתשיל עליה. והולכת
כר' אליעזר. והנהגה בבני
מקדש היתה שביצק
המשיח העיסה שלשים
חלה ומכרין עליו ושרפם
ומפריש חלה אחת ונותנה
לכהן, וכיון שאסור לשרוף
קדשים (בירמ"ט) אופיין ביצק
ההוא ונותנו לכהן קטן
ואוכלו. והאם אית כהן
קטן מניחו אפ"י לשרופו
במוצאי יום טוב, ומסקנא
כר' אליעזר. וכוונתו הני
בחלת ארץ ישראל, אבל
בחלת חוצה לארץ שאין
אוכלין חוליותן בטהרה,
כהן קטן שלא יראה קטן
ובה כהן קטנה שלא פירסה
גידה מותרין לאכול חלה
טמאה כשמואל, דאמר אין
התרומה חוצה לארץ אסורה
אלא במי שטומאה יוצאה
מגופו. ואמרינן אמר רבינא
הולכת גידה קוצה חלה
ואכיל לה כהן קטן, ואי
ליכא כהן קטן, שקלא
במיטא משה ושריאה לתורה.
והדר מפריש חלה אחת
כדי שלא תשתבח תורת
חלה ואכיל לה אפילו גידול
טמא, וקיימא לן כרבינא.
איתמר האופה מיום טוב
לחול, רב חסדא אמר לוקה
דהא לא חזי ליה אירעיה,
רבה אומר אינו לוקה
הואיל ואי מקלעי ליה
אורחים חזי ליה השתא
גמי לא לקי. אמר ליה
רבה לרב חסדא בשלמא
לדידי דאית לי הוואיל
לפיכך אופין מיום טוב
לשבת, כיון דלא אפשר
שרינן ליה. אלא לדידך
דלית לך הוואיל אין אופין
מיום טוב לשבת, אמר ליה
משום עירובי תבשילין,
אמר ליה משום עירובי
תבשילין שרינן איסורא
דאורייתא שלוקין עליה,
אמר ליה מדאורייתא יום
טוב מכין לשבת, ורבנן
הוא דגזרו כדי שיאמרו
מיום טוב לישבת אסור
וקל וחומר מיום טוב
לחול, וכיון דמתא עירובי
תבשילין אית ליה הכריא, ומותבינן עליה (דרבה) (דרב חסדא). הא דנתן בהמה מסוכנת לא יטחוט שתמות נבלה, ואי אפשר
לכזית בשר בלא שחיטה, וכי שאי שחיט לאכילה קא שחיט.

הוואיל ואי בעי מיתשי' עליה. הקשה דקונטרס א"כ יקרא לה
שם ואח"כ תאפה מטעם הוואיל ואי בעי מיתשיל עליה
(א) ואורי' כיון שיכול לעשות בלא הוואיל אין לנו לעשות ע"י הוואיל
ואי"ת א"כ אמאי שרי ר' אליעזר לאפות משום הוואיל דכל חלה ומתלה

חזיא ליה כדלקמן בלא הוואיל יכול
לעשות ע"י הטלה ללונן ואורי' דהכי
עדיף טפי מהטלה ללונן דאיכא
למיתש שלא תזהר יפה ויצא לדי
חיימין ועוד י"ל^א הוואיל ואי בעי מיתשיל
עלנה לא שכיח^ב לא אמר להמיר
כדמוכח לקמן גבי לחם הפנים ושמי
הלחם דלון אפיינן דוחה וואי"ט אע"ג
דאיכא למימר הוואיל דוחה בעי פריק
ליה שאין התנור מקדשם שאם היה
מקדשם א"כ יפסלו בלינה כיון
דלופין אותן קודם יו"ט וכן מוכח
במנחות (דף ע"ג:) דמ"ד אין אפיינן
דוחה יו"ט קסבר דאין התנור מקדשן
ג'רש"ז"א פירש כי י"ל שדעת רש"י
כיון שהסל מנרפן וסופו ליעול אחת
על כולן נמלך שטרם דביר שאין
ראוי לאכילה אלא מטעם הוואיל שרי
דאי בעי לא מפריש חלה לחלה אלא
בצע פורתא מכל חלה ומתלה וכל חלה
ומתלה חזיא ליה וכיון דכי נמי לא
בתקרא ליה שם עד שתאפה לא שרי
קודם שתאפה הווי תרי הוואיל ומרי
הוואיל לא אמרינן^ד וקשה לרש"ז"א
לפירושו כיון דאם יצנע מכל חלה
ומתלה יהא מותר בלא הוואיל היאך שרו
בצנן למיעבד ע"י הוואיל כיון דאפשר
בלא הוואיל ותיך שלא הטרירו
חכמים לצנע מכל אחת ואחת ור"י
מקשה דהא כי נמי בצנע מכל חלה
ומתלה אסור לאפות כדמוכח פ"ב
דביצה (דף כ"ג.) דלמר עסקה של
נכרי ושל ישראל אסור לאפות ביו"ט
כיון דאפשר למיפלגה בלישה^ה ונראה
לרש"ז"א לחלק דדוקא בעיסת נכרי
אסור מדרבנן אבל גבי חלה לא אסור
משום תיקון חלה ואין נראה לרש"ז"א
מה שמשמע מתוך פ"ה דאע"פ שהיה
צנן כדי חיוב חלה מתחלה צעין צירוף של להפריש אחת על
כולן וכן משמע בפקק שלו לקמן דלא צעין צירוף של לר' אליעזר
אלא כשלא היה בחתלה שיעור חלה דאחרי מיימי לה לקמן (ב) שמעתינן
גבי הני נשי דאפיינן קפיו לפסחא והכי תניא בהדיא במס' חלה (פ"ב
משה ד) דמתן העושה עיסתו קצין קצין (ו) פטור מן החלה עד
שישכרו ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל וכו' משמע בהדיא
דמייירי היכא דלא היה שיעור חלה אבל היכא דיש שיעור חלה לא
צעין צירוף של להפריש מזה על זה אלא הקפה בעלמא כדי לתרום
על זה אלא הקפה כמו בתרומה ומעשר דלא צעין צירוף של להפריש מזה
נגיעה בהדי הדדי משום נטילת חלה מן המוקף וכדאמר ר' אליעזר
גופיה פ' כ"ש (סו"ט ג.) שמי עיסות אחת טהורה ואחת טמאה
נותן פחות מכביצה בלמנע כדי ליעול מן המוקף מדלל שרי על
די צירוף של משמע דבעי נמי נגיעה:

הוואיל אי בעי מיתשי' עליה. הימנה לרש"ז"א אמאי אמר צפרק
כל שעה (לעיל דף ל"ח.) דמנח מעשר שני אין יוצא זה
בפסק לר"מ דסבר מעשר שני ממון גבוה הוא ואלא חשיב מנחמס
דאמר לעיל (דף ע"ג:) אבל אחת רואה של אחרים ושל גבוה הוא ואלא חשיב מנחמס
הנהו דכתיב בזה ו' לה' ב' אע"ג דאי בעי מיתשיל עליה חשכס הכתוב של גבוה ועוד מ' ר"י היכא דאתא הקדש ליד הגזבר לא אמרי' הוואיל
אי בעי מיתשיל עליה והוואיל אי בעי פריק נמי לא אמרינן דאם כן היה קונה אותו דלטו נחשבו חמץ של נכרי כשלו הוואיל אי
בעי קני ליה ועוד תירך כיון שנתחמץ שום אדם לא יפדנו וי"ע בהנהו הוואיל דכל שעה (ג"ו ס"ט) הוואיל ולא קרא לה שם:
רבה אמר אינו ידוקה. ואי"ת דאמר בהמנע"ע (ש"ט ע"ג.) המכבד (ו) והרודה חלות דבש שגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב סופג את
הארכעיס דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אין כאן אלא שבות ואמאי לוקה לר' אליעזר לימא הוואיל ומיקלעי ליה אורחים
ואפי' רבנן לא פטרי אלא משום דלא חשיבי דבש בכורמתו מחובר ויש לומר כגון שהדבש הדבש ואינה ראויה לאכול ואפי' אי מיקלעי
ליה אורחים לא חזי להו אי נמי ברודה סמוך לשקיעת החמה שאפילו יצואו אורחים אין זהות ביום לאוכלו ובהאי שניוא א"ש מה
שהקשה רש"ז"א דשמעתינן ליה לרבה דאית ליה הכנה בריש מסכת ביצה (דף ע"ג:) וצריש בכל מערבין (עירובין ל"ח:) דאמר אין יום טוב
מכין לשבת אי אמרת הוואיל היכא משכחת לה דאין יום טוב מכין לשבת^א והשתא משכחת לה סמוך לשקיעת החמה^ב דכפרישית ואם
תאמר אי אמרינן הוואיל א"כ צטלת כל מלאכת שבת הוואיל וראוי לחולה שיש בו סכנה וי"ל כיון דלא שכיח כלל לא אמרינן הוואיל:
נאכל

לא וכו חמץ שמוהרין עליו. כדמפרש בגמ' [מת.] דלאו ידיה הוא
לאחר שקרא עליה שם וקרא כתיב שלך אי אחת רואה [ה:] וזה אינו
שלך ולא של חצירך דאכתי לא מטא ליד כהן: [גב'] **טובת הנאה.**
דבר מועט דתניא (בבב"א דף ע"ד ס"ה.) רשאי ישראל לומר לתצירו הילך

סלע ותן כל תרומותיך לכן צמי כהן
והיינו טובת הנאה שיש לו לישראל
בחלה זו שרשאי לתתה לכל כהן
שירצה וליטול דבר מועט מאוהבו
של כהן כשציל שיתנה לו. ר' אליעזר
סבר טובת הנאה ממון והוא הך
חלה כדקדיה ועבר עליה אי ממתינה
גביה הלכך צפי לה ברישא ור'
יהושע סבר טובת הנאה אינה ממון
ולאו ידיה הוא ואינו מוחר עליה
ומשום פקדון נמי ליכא דאכתי לא
מטא לידא דכהן: לא דכולי עלמא
טובת הנאה אינה ממון ובהואיל קא
מיפלגי ר' אליעזר סבר. עבר עליה
משום הוואיל ואי בעי מיתשיל עליה
והדרה לטיבאל וקדיה היא דעל כל
נדר הקדש ותרומה הקדוש בלתימית
פה יכול לישראל לחכס ולעקור דבורו
הלכך ממוניה הוא ועבר עליה.
ומלאכת אפיימה נמי ביו"ט כי לא
קרא עליה שם ואע"ג דאיכא חלה
דלא חזיא משתריא דכל (א) חלה ומתלה
איכא למימר הא לאו חלה היא ואי
נמי קרא עליה שם מנאי לומיפא לה
הוואיל ואי בעי מיתשיל עליה מיהו
כיון דאית לר"א הסל מנרפן לחלה
[מת:] הכי שפיר טפי שתאפה תחלה
משום רווחא דמילתא וכל כמה
דאפשר למיעבד שפיר בלא שם
הוואיל ניחא למיעבד: לא אמרינן
הוואיל. הלכך על חיומנה אינו עובר
אצל על אפיימה עובר דאיכא חלה
דלא חזיא ליה: **משום מ"ט לחול.**
לאחר שאכל וגמר סעודתו דפשיטא
לן דלא חזיא ליה מידי האירענא עד
אורתא שהוא חול: **לוקה.** משום לא
תעשה כל מלאכה: **הוואיל ואי מיקלעי**
ליה אורחין. שיהו צריכין לפת זה
היום: **היאך אופין מ"ט לשבת.**

אי לאו דאמרי' הוואיל אי מיקלעי ליה אורחין חזי ליה כוליה ליום
טוב: **מדאורייתא צורכי שבת נעשין ציו"ט.** דכתיב (שמות י"ג) אך
אשר יאכל לכל נפש ושבת ויו"ט חלה קדושה היא דתרווייהו שבת
איקרו וכי היכי דמותר לצבל לבו ביום מותר לצבל למחר: **ורבנן**
הוא דגזרו. כי לא אומיז עירוב תבשילין כדי שלא יאמרו אופין אף
לחול: **בהמה מסוכנת.** ורואה לשוחטה ביום טוב שלא תמות
ויפסידנה: (ז) **גוים זלי.** זהו קל בציטולים: **כדי שיכול לאכול.** שיהא
שהות ביום כדי להפשיט ולתמוך כזית ולללות ולאכול ואי איכא שהות
כי היא שרי ואע"ג דלא אכיל מינה: **אמאי שחיט.** שאי לא צריך
למיכל שכבר אכל: **משום הפסד ממונו.** (ט) **יועד עושה.** מותר
בלא אכילה גמר בלבו לאנס את עצמו ולעבור על דעתו ולאכול
כזית והוא ליה כצריך לזית ביו"ט ומשום ההוא זית צעיא למיחטתיה
לכולה דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה אבל הכא דליכא למימר
גמר בלבו לאנס עצמו משום הוואיל לא שרינן איסורא
דאורייתא כיון דלא צריך למידי: **לחם הפנים.** כל שבת ושבת:
נאכל

אי מותר לקרות שם תחילה דליכא אלא חד הוואיל דהוא אי בעי מתשיל עליה וכו' וכו'. ור"י
בלישה. שם. ו. הא שרי לה מדאורייתא ע"י הוואיל. מוס' הרא"ש. ו. דבכה"ג אין יו"ט מכין לשבת. שם.
היה מותר לקרות שם תחילה דליכא אלא חד הוואיל דהוא אי בעי מתשיל עליה וכו' וכו'. ור"י
בלישה. שם. ו. הא שרי לה מדאורייתא ע"י הוואיל. מוס' הרא"ש. ו. דבכה"ג אין יו"ט מכין לשבת. שם.

(א) קדושין נ"ח. מדרס
פ"ד: ב"מ י"א: חולין קל"ה.
(ב) ביצה כ"ה. לקמן ס"ב.
(ג) ביצה כ"ה. ע"ש אצל
קדושה דהכא ברישית היא
דמיתין. (ד) י"ל אחר
ד"ה כ"ד. (ה) [דף מח.].
(ו) [קדש ע"ן קדושין ג.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא דכ"ע
ובי דאכל חלה ומתלה כו'
דלית ליה לרי אליעזר:
(ב) ד"ה משום הפסד
ממונו דיריד: (ג) ורוב'
ד"ה הוואיל וכו' ואי בעי
מתשיל עליה ותידין כיון
שיכול כ"ל ומיתא ואורי'
מנחק: (ד) בא"ח במס'
חלה כו' עסקו קצין קצין
בגזרו זה בזה פטורין מן
החלה: (ה) ד"ה רבה וכו'
המכבד והמרבין והרודה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג.
[א] בגמ' דר"א סבר
אמרינן הוואיל ואי בעי
מתשיל עליה ממוניה הוא.
י"ב ואע"ג דר"א כב"ש
ס"ל דטעות הקדש הקדש
ואין שאלתי עליו עיין
מ"ש בזה הימ"ע מפלגו
ס"י ס"ב י"ב י"ב דלשון
כ"ש כאן גביה לא
דכ"ע וכו' שאין תירוץ
דהימ"ע מספיק לבריו
ועיין במ"ע במשמנו
דכ"ע י"א וכו' ע"י מוס'
חשים סוף הסדר מועד:
[ב] ב"ב הוואיל
חייב לרש"ז"א וכו' ומיך
ר"י דשמי הנהו דכתיב
כ"ה וכו' י"ב ר"ל דכתיב
כ"ה קודם לה כ"ה כ"ה
מקמי חלה אבל לאמר
הה"מ הכא הוואיל ואי
בעי מתשיל עליה שאין
דל"כ צה קודם דכתיב
הש"ס בקדושין דף י"ג
ע"א ע"ש וכו'. ודוק. אמרי
שהי רבות שכתבתי זה י"א
לאורה כ' מעין התמנה
להגות מהימ"ע ודאית
לו שם דף פ"א ע"א
דכ"ע ומתורבו על הרמזין על
הכו' והנלג"ד ככתבתי
והוא אמת נכון יומד:

מוסף רש"י

האופה מיום טוב
לחול. לאחר שעבד אפה,
דהא דהא לחול הוא (ביצה
כ"ג.) הוואיל ומיקלעי
ליה אורחים. ואע"ג
דליתא השתא לא סעדי ליה
ולא צריך למידי (קטן ט"ז).
בהמה המסוכנת. שהוא
י"א שממות ואינו צריך לה
שכר סעודתו אלא
ממת הפסדו הוא שזוט
(ביצה כ"ה).

מוסף תוספות

א. דמהאי טעמא דהוואיל
ואי בעי מתשיל עליה, לא
היה שרי לאפות אחר
קריאת שם (שבת ד'.) מוס'
שא"ן. ב. וכיון דלא שכיח
למיעבד. ג. ורש"י פ'
אצ"ג דאי נמי קרא עליה
שם מצי למיפא וכו' מיהו
כיון דאית ליה לר"א הסל
מצרפן לחלה וכו', ולא
יכולתי להבין מה שתולה
הטעם בסל מצרפן לחלה.
ד. אבל אם היה סובר
ר"א אין הסל מצרפן אז
היה מותר לקרות שם תחילה
דליכא אלא חד הוואיל דהוא אי בעי מתשיל עליה וכו' וכו'. ור"י
בלישה. שם. ו. הא שרי לה מדאורייתא ע"י הוואיל. מוס' הרא"ש. ו. דבכה"ג אין יו"ט מכין לשבת. שם.